

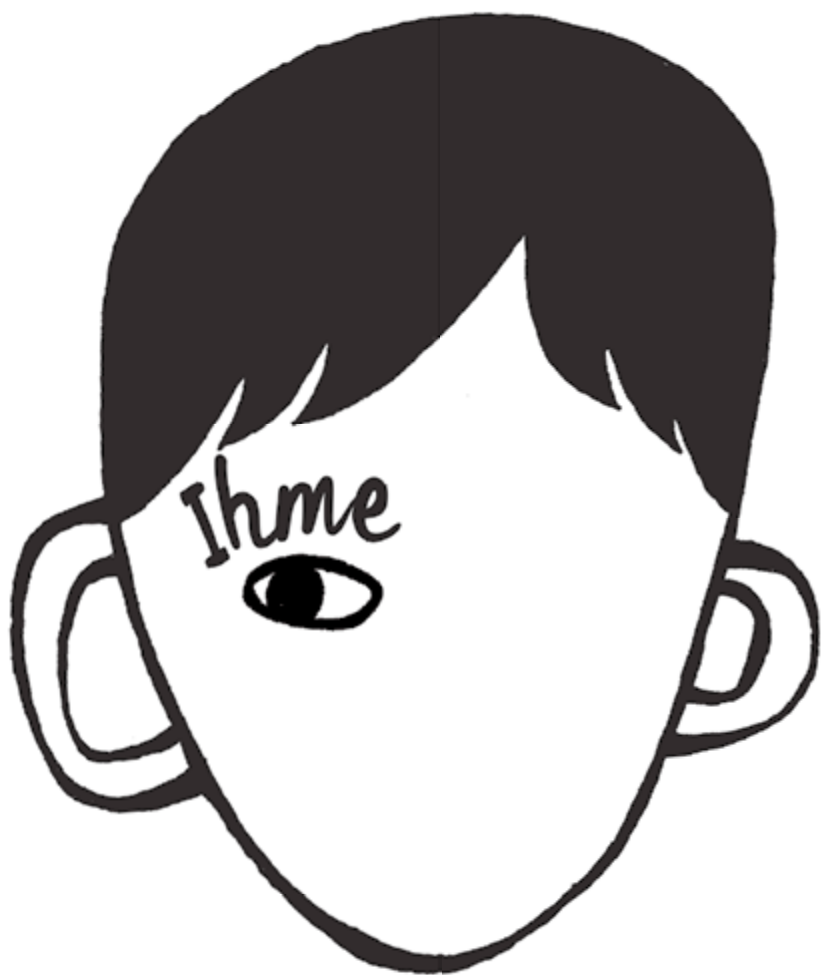
"Tee itsellesi palvelus ja lue tämä kirja - se tekee elämästäsi paremman."

- NICHOLAS SPARKS

R.J. Palacio

WSOY

R.J. Palacio

Suomentanut Inka Paspola

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

David Bowie: Kapteeni Tom, suom. Arto Sotavalta 1973
Rudyard Kipling: *Viidakkokirja*, suom. Ilkka Rekiaro (Kirjalito, 1992)
C. S. Lewis: *Velho ja leijona*, suom. Kyllikki Hämäläinen (Otava, 2005)
Christopher Nolan: *Aika näyttää*, suom. Heikki Salojärvi (WSOY 1989)
Antoine de Saint-Exupéry: *Pikku prinssi*, suom. Irma Packalen (WSOY, 1951)
William Shakespeare: *Hamlet*, suom. Matti Rossi (WSOY, 2013)
J. R. R. Tolkien: *Hobitti*, suom. Kersti Juva (WSOY, 2012)
Thornton Wilder: *Meidän kaupunkimme*, suom. Reijo Lehtonen, 1978

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS
Wonder

COPYRIGHT © 2012 BY R. J. PALACIO
SUOMENKIELISEN LAITOKSEN COPYRIGHT © INKA PARPOLA JA WSOY 2017
ISBN 978-951-0-41891-8
PAINETTU EU:SSA

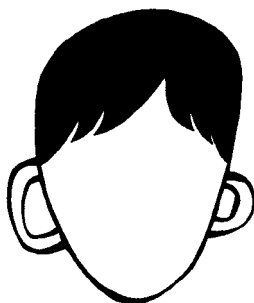
Omistettu Russelille, Calebille ja Josephille

**Lääkärit tulevat kaukaa
vain katsomaan minua
he seisovat sänkyäni vierellä
eivätkä usko silmiään**

**He sanovat, että minun täytyy olla
jumalan luoma ihme
eivätkä he osaa lainkaan
selittää minua**

Natalie Merchant, »Wonder«

OSA YKSI

AUGUST

**Kohtalo hymyili ja
nauroi kehtoni luona...**

Natalie Merchant, »Wonder«

Tavallinen

Tiedän, etten ole tavallinen kymmenvuotias. Tai siis joo, teenhän minä kaikkia tavallisia juttuja. Syön jätskiä. Ajan pyörällä. Pelaan palloa. Minulla on Xbox. Sellaiset jutut tekevät minusta tavallisen. Luulisin. Ja minä tunnen oloni tavalliseksi. Sisäisesti. Mutta kyllä minä tiedän, etteivät tavalliset lapset saa muita tavallisia lapsia juoksemaan kirkuen pakoon leikkipuistoissa. Tiedän, ettei tavallisia lapsia tuijoteta kaikkialla minne he menevät.

Jos löytäisin taikalampun ja saisin yhden toivomuksen, toivoisin, että minulla olisi normaali naama, jota kukaan ei koskaan huomaisi. Toivoisin, että voisin kävellä kadulla ilman, että ihmiset katsovat muualle, kun näkevät minut. Näin minä mietin: ainoa syy siihen, etten ole tavallinen, on se, ettei kukaan muu näe minua tavallisena.

Olen kuitenkin jo jotenkin tottunut naamaani. Osaan teeskennellä, etten huomaa ihmisten ilmeitä. Me kaikki olemme aika hyviä siinä: minä, äiti ja isä, Via. Ei, itse asiassa taidan perua sanani: Via ei osaa sitä kovin hyvin. Hän saattaa saada raivarin, jos jengi käyttäytyy töykeästi. Kerran esimerkiksi leikkipuistossa jotkut vanhemmat lapset päästelivät ääniä. En edes tiedä, millaisia ääniä ne tarkalleen ottaen olivat, koska en kuullut niitä itse, mutta Via kuuli ja alkoi karjua niille tyypeille. Sellainen hän on. Minä en ole sellainen.

Vian mielestä minä en ole tavallinen. Hän väittää että olen, mutta jos olisin, hän ei varmaankaan pitäisi velvollisuutenaan suojella minua niin kamalasti. Eivätkä äiti ja isäkään pidä minua tavallisena. Luulen, että ainoa ihminen koko maailmassa, joka tajuaa miten tavallinen minä olen, olen minä itse.

Minun nimeni muuten on August. En aio kuvailla, miltä näytän. Kuvittelitte te mitä hyvänsä, minä näytän todennäköisesti pahemmalta.

Miksi minä en mennyt kouluun

Aloitan ensi viikolla viidennen luokan. En ole koskaan aikaisemmin ollut oikeassa koulussa, ja minua pelottaa ihan tosissaan. Ihmiset luulevat, etten ole ollut koulussa naamani takia, mutta ei se siitä johdu. Se johtuu kaikista niistä leikkauksista, jotka minulle on tehty. Kaksikymmentäseitsemän siitä lähtien, kun synnyin. Suurimmat tehtiin jo ennen kuin täytin neljä, niin että niitä minä en muista. Mutta senkin jälkeen olen ollut joka vuosi parissa kolmessa leikkauksessa (osa isoja, osa pieniä), ja koska olen ikäisekseni pienikokoinen ja minussa on muitakin lääketieteellisiä mysteerejä, joita lääkärit eivät koskaan oikein osanneet selvittää, olin aika usein kipeänä. Siksi vanhempani päättivät, että olisi parempi, etten menisi kouluun. Nykyään minä olen paljon vahvempi. Viimeisin leikkaus tehtiin kahdeksan kuukautta sitten, enkä minä todennäköisesti joudu uuteen vielä pariin vuoteen.

Äiti kotikoulutti minua. Hän oli ennen lastenkirjojen kuvittaja. Hän piirtää tosi upeita keijuja ja merenneitoja. Poikajutut eivät kylläkään ole erityisen mahtavia. Hän yritti kerran piirtää minulle Darth Vaderin, mutta loppu-tulos muistutti jonkinlaista kummallista sienemuotoista robottia. En ole nähnyt hänen piirtävän mitään pitkään aikaan. Hän ei varmaankaan ehdi, koska hänen täytyy pitää huolta minusta ja Viasta.

En voi väittää, että olisin aina halunnut mennä kouluun, koska se ei olisi aivan totta. Halusin mennä kouluun vain, jos olisin voinut olla niin kuin kaikki muut koululaiset, joilla on kavereita ja jotka tekevät kaikenlaista yhdessä koulun jälkeen ja sitä rataa.

Minulla on pari tosi hyvää kaveria. Christopher on paras kaverini, sen jälkeen tulevat Zachary ja Alex. Olemme tunteneet toisemme vauvasta saakka. Ja koska he ovat aina tunteneet minut tällaisena, he ovat tottuneet minuun. Kun olimme pieniä, Christopher ja minä olimme koko ajan jomankumman luona leikkimässä, mutta sitten Christopher muutti Connecticutin Bridgeportiin. Sinne on yli tunnin ajomatka meiltä North River Heightsistä, ihan Manhattanin yläkärjestä. Ja Zachary ja Alex menivät kouluun. Hassu juttu: vaikka Christopher on se, joka muutti kauas pois, näen häntä edelleen enemmän kuin Zacharyä ja Alexia. Heillä kaikilla on nykyään uusia kavereita. Jos me törmäämme toisiimme kadulla, he ovat kyllä edelleen kivoja minulle. He moikkaavat aina.

On minulla muitakin ystäviä, mutta ei niin hyviä kuin Christopher ja Zack ja Alex olivat. Zack ja Alex esimerkiksi kutsuivat minut aina synttäreilleen, kun olimme pienempiä, mutta Joel ja Eamonn ja Gabe eivät kertaakaan. Emma kutsui minut kerran, mutta en ole nähnyt häntä pitkään aikaan. Ja tietenkin minä käyn aina Christopherin synttäreillä. Ehkä minä mietin synttäreitä vähän turhan paljon.

Miten minä synnyin

Minusta on kivaa, kun äiti kertoo tämän tarinan, koska se saa minut nauramaan. Se ei ole hassu samalla tavalla kuin vitsi on hassu, mutta kun äiti kertoo sen, Via ja minä repeämme.

Eli kun minä olin äidin mahassa, kenelläkään ei ollut aavistustakaan, että tulisin ulos tämän näköisenä. Äiti oli saanut Vian neljä vuotta aiemmin, ja koska se oli ollut »läpihuutojuttu», kenenkään mieleen ei ollut juolahtanutkaan tehdä mitään erityistestejä. Pari kuukautta ennen syntymääni lääkärin tajusivat, että naamassani oli jotain vikaa, mutta he eivät uskoneet, että kyse oli mistään kovin kummallisesta. He sanoivat äidille ja isälle, että minulla oli huulihalkio ja pari muuta juttua. He nimittivät niitä »pieniksi poikkeamiksi».

Synnytyssalissa oli kaksi hoitajaa sinä yönä, kun minä synnyin. Toinen oli tosi kiva ja mukava. Toinen ei äidin mukaan vaikuttanut alkuunkaan kivalta tai mukavalta. Hänellä oli valtavat käsivarret ja (nyt tulee hauska kohta) hän piereskeli jatkuvasti. Hän esimerkiksi toi äidille jäärouhetta ja pieraisi. Hän tarkisti äidin verenpaineen ja pieraisi. Äidin mielestä se oli uskomatonta, koska hoitaja ei kertaakaan edes pahoitellut! Äidin normaali lääkäri ei ollut sinä yönä vuorossa, joten äiti jäi jumiin äreän lastenlääkärin kanssa, jolle äiti ja isä antoivat lempinimeksi Doogie jonkin vanhan telkkarisarjan mukaan (he eivät kutsuneet häntä Doogiksi päin naamaa). Mutta äiti sanoo, että vaikka kaikki salissa olevat tyypit olivat jotenkin juroja, isä nauratti häntä koko illan ajan.

Kun minä tulin ulos äidin mahasta, koko huone kuulemma hiljeni. Äiti ei edes ehtinyt nähdä minua, koska

kiltti hoitaja kiidätti minut saman tien ulos huoneesta. Isä ryntäsi hoitajan perään sellaista vauhtia, että pudotti videokameran, joka hajosi miljooniksi sirpaleiksi. Ja sitten äitiä rupesi huolestuttamaan ihan sairaasti ja hän yritti kampeutua sängystä nähdäkseen, minne he olivat menossa, mutta piereskelevä hoitaja kietoi kamalan isot käsivartensa äidin ympärille ja pakotti hänet pysymään sängyssä. He käytännöllisesti katsoen tappelivat, koska äiti oli hysteerinen ja pieruhoitaja karjui häntä rauhoittumaan, ja sitten he alkoivat kumpikin kirkua lääkäriä. Mutta arvatkaa mitä? Lääkäri oli pyörtynyt! Suoraan lattialle! Joten kun pieruhoitaja näki, että lääkäri oli pyörtynyt, hän alkoi töykkiä äijää jalallaan jotta tämä heräisi ja karjui kaiken aikaa: »Millainen lääkäri sinä oikein olet? Millainen lääkäri sinä olet? Ylös siitä! Ylös siitä!» Ja sitten hän päästi ihan yllättäen pierujen historian suurimman, meluisimman ja hajuisimman pierun. Äiti on sitä mieltä, että juuri tuo pieru sai lääkärin lopulta tolkkuihinsa. Niin tai näin, kun äiti kertoo tarinaa, hän näyttölee kaikki roolit – mukaan lukien pieruäänät – ja se on niin, niin, niin, *niin* hauskaa!

Äidin mukaan pieruhoitaja osoittautuikin kamalan mukavaksi tyyppiä. Hän pysytteli äidin rinnalla koko ajan. Ei jättänyt häntä silloinkaan, kun isä palasi ja lääkärit kertoivat heille, kuinka sairas minä olin. Äiti muistaa sanatarkasti, mitä hoitaja kuiskutti hänen korvaansa, kun lääkäri kertoi, etten minä todennäköisesti selviäisi yön yli: »Kaikki, mikä on syntynyt Jumalasta, voittaa maailman.» Ja seuraavana päivänä, kun olin selvinnyt yön yli, juuri tuo hoitaja piteli äidin kättä, kun he veivät hänet tapaamaan minua ensimmäisen kerran.

Äiti sanoi, että siihen mennessä he olivat kertoneet hänelle kaiken. Hän oli valmistautunut näkemään minut. Hän sanoo kuitenkin, että kun hän katsoi pikkuruista muus-

sautunutta naamaani ensimmäisen kerran, hän näki vain sen, miten kauniit silmät minulla oli.

Äiti muuten on kaunis. Ja isä on komea. Via on nätti. Ihan siltä varalta, että olette miettineet asiaa.

Christopherin koti

Olin tosi maassa, kun Christopher muutti kolme vuotta sitten. Me olimme molemmat silloin seitsemänvuotiaita. Meillä oli tapana leikkiä tuntikausia Tähtien sota -ukoillamme ja käydä kaksintaisteluja valomiekoilla. Kaipaen niitä aikoja.

Viime keväänä me kävimme Christopherin luona Bridgeportissa. Minä ja Christopher etsimme herkkuja keittiöstä, kun kuulin äidin kertovan Lisalle, Christopherin äidille, että minä menisin syksyllä kouluun. En ollut koskaan aikaisemmin kuullut hänen puhuvan koulusta.

»Mistä te oikein puhutte?» minä kysyin.

Äiti näytti yllättyneeltä, ihan kuin ei olisi tarkoittanut sitä minun kuultavakseni.

»Sinun pitäisi kertoa hänelle, mitä olet miettinyt, Isabel», isä sanoi. Hän oli olohuoneen toisessa päässä juttelemassa Christopherin isän kanssa.

»Mitä jos puhuttaisiin tästä myöhemmin», äiti sanoi.

»Eikä. Haluan tietää, mistä te puhuitte», vastasin.

»Etkö olekin sitä mieltä, että olet valmis menemään kouluun, Auggie?» äiti kysyi.

»En ole», minä vastasin.

»Samaa mieltä», isä sanoi.

»Ei siitä sitten sen enempää. Asia selvä», sanoin, kohautin olkapäitäni ja istuin äidin syliin ihan kuin olisin ollut vauva.

»Minusta sinun vain pitäisi saada oppia enemmän kuin minä pystyn sinulle opettamaan», äiti sanoi. »Mieti nyt, Auggie. Tiedäthän sinä, miten surkea minä olen murto-luvuissa!»

»Mihin kouluun minun muka pitää mennä?» minä kysyin. Minua itketti jo valmiiksi.

»Beecher Prepiin. Se on ihan meidän vieressä.»

»Vau, sehän on huippukoulu, Auggie», Lisa sanoi ja taputti polveani.

»Miksei Vian kouluun?» minä kysyin.

»Se on liian iso», äiti vastasi. »En usko, että se sopisi sinulle kovin hyvin.»

»Minä en halua mennä», sanoin. Myönnetään: sanoin sen tahallani vähän vauvamaaisesti.

»Sinun ei tarvitse tehdä mitään sellaista, mitä sinä et halua tehdä», isä sanoi, tuli luoksemme ja nosti minut äidin sylistä. Hän kantoi minut sohvan toiseen päähän ja otti minut syliin. »Me emme pakota sinua tekemään yhtään mitään sellaista, mitä sinä et halua tehdä.»

»Mutta se tekisi hänelle hyvää, Nate», äiti sanoi.

»Ei tee, jos hän ei halua sitä», isä vastasi ja katsoi minua. »Ei tee, jos hän ei ole valmis.»

Näin miten äiti katsoi Lisaa, joka kurotti puristamaan hänen kättään.

»Kyllä te tämän selvitätte», hän sanoi äidille. »Ainahan te olette tehneet niin.»

»Puhutaan siitä myöhemmin», äiti sanoi. Arvelin, että hän ja isä tappelisivat siitä myöhemmin. Halusin, että isä voittaa. Osittain minä kyllä tiesin, että äiti oli oikeassa. Ja totuus oli, että hän todella oli kaamean keho murto-luvuissa.

Kotimatka

Kotiin oli pitkä matka. Nukahdin takapenkille niin kuin aina nukahdan, pää Vian sylissä ihan kuin hän olisi tyydyni. Turvavyön ympärille oli kääritty pyyhe, jotten kuolaisi hänen päälleen. Viakin nukahti, ja isä ja äiti puhuivat hiljaa aikuisten asioista, jotka eivät kiinnosta minua yhtään.

En tiedä kuinka kauan olin nukkunut, mutta kun heräsin, auton ikkunasta näkyi täysikuu. Yö oli violetti, ja valta tiellä oli ruuhkaista. Ja sitten minä kuulin, kuinka isä ja äiti puhuivat minusta.

»Me emme voi suojella häntä loputtomiin», äiti kuiskasi isälle, joka ajoi. »Me emme voi vain teeskennellä, että hän herää huomenna eikä tämä olekaan hänen todellisuutensa, koska se on, Nate, ja meidän täytyy auttaa häntä selviämään siitä. Me emme voi vain vältellä tilanteita, jotka...»

»Joten me lähetämme hänet yläkouluun kuin lampaan teuraalle...» isä vastasi vihaisesti muttei sanonut lausetta loppuun, koska näki minun katsovan häntä peruutuspeilistä.

»Mitä tarkoittaa lähettää lammas teuraalle?» kysyin unisena.

»Nuku vain, Auggie», isä sanoi pehmeästi.

»Kaikki tuijottavat minua koulussa», minä sanoin ja aloin yhtäkkiä itkeä.

»Kulta pieni», äiti sanoi. Hän kääntyi taaksepäin etupenkillä ja laski kätensä kädelleni. »Tiedäthän sinä, että jos et halua tehdä tätä, sinun ei tarvitse. Mutta me puhuimme sen koulun rehtorin kanssa ja kerroimme hänelle sinusta ja hän haluaisi tosi mielellään tavata sinut.»

»Mitä te kerroitte hänelle?»

»Miten hauska sinä olet, ja miten kiltti ja fiksu. Kun kerroin, että luit *Lohikäärmeellä ratsastajan* kuusivuotiaana, hän oli ihan että: Vau, minun on pakko tavata tämä tyyppi.»

»Kerroitteko te hänelle mitään muuta?» minä kysyin.

Äiti hymyili minulle. Hänen hymynsä tavallaan halasi minua.

»Minä kerroin hänelle kaikista sinun leikkauksistasi ja siitä, miten urhea sinä olet», hän sanoi.

»Hän siis tietää, miltä minä näytän?» kysyin.

»No, me näytimme hänelle viime kesän Montaukin-kuvia», isä sanoi. »Näytimme kuvia koko perheestä. Ja sen tosi hienon kuvan, jossa sinä pitelit veneessä sitä kampelaa!»

»Olitko sinäkin siellä?» Minun on pakko myöntää, että petyin aika lailla kuullessani, että isäkin oli osallisena tähän.

»Kyllä vain, me molemmat puhuimme hänelle», isä sanoi. »Hän on tosi mukava mies.»

»Sinä tykkäisit hänestä», äiti lisäsi.

Yhtäkkiä minusta tuntui, että he olivat kumpikin samalla puolella.

»Hetkinen, milloin te oikein tapasitte hänet?» minä kysyin.

»Hän esitteli meille koulua viime vuonna», äiti sanoi.

»Viime vuonna?» minä kysyin. »Te olette siis miettineet tätä koko vuoden ettekä ole sanoneet minulle mitään?»

»Emmehän me edes tienneet, pääsisitkö sinä sisään, Auggie», äiti vastasi. »Siihen kouluun on kamalan vaikea päästä. Heillä on ihan oma hyväksymisprosessinsa. Minusta ei ollut mitään järkeä kertoa sinulle ja kiihdyttää sinua ihan turhan päiten.»

»Mutta olet oikeassa, Auggie, meidän olisi pitänyt kertoa sinulle viime kuussa, kun saimme kuulla, että sinut oli hyväksytty», isä sanoi.

»Jälkikäteen ajatellen», äiti huokaisi, »kyllä, niin kai.»

**"EN AIO KUVAILLA, MILTÄ NÄYTÄN.
KUVITTELITTE TE MITÄ HYVÄNSÄ, MINÄ NÄYTÄN
TODENNÄKÖISESTI PAHEMMALTA."**

August Pullmanin kasvot ovat pahasti epämuodostuneet. Kotikoulua tähän mennessä käynyt Auggie on nyt aloittamassa viidennen luokan oikeassa koulussa. Se kiehtoo ja se pelottaa. Hän on ihan tavallinen nuori epätavallisten kasvojensa takana, mutta saako Auggie uudet koulukaverit uskomaan sen? IHME on kertomus Auggien urheudesta ja uteliaasta asenteesta sekä rohkeaseva tarina ennakkoluulojen kohtaamisesta.

R. J. Palacion palkittu esikoisteos on modernin klassikko – hauska, rohkeaseva ja koskettava romaani – jota on vaikea päästää käsistään. Sen haluaa jakaa muiden kanssa ja sen tarina tarttuu syväälle lukijan mieleen.

N84.2

ISBN 978-951-0-41891-8

www.wsoy.fi

Kannen suunnittelija:

Tad Carpenter

9 789510 418918